

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1904.

XXXIII. évfolyam. 5. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy órára — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Péntek, január 8.

Tisza és Kossuth.

Nagybecskerek, január 8.

(Dsk.) Ritkán kerül ez a két név egymás mellé. A parlamentáris küzdelmekben mindig egymás ellenében állottak. Közjogi fölfogásaikban, politikai meggyőződéseikben s olykor harcmódojukban is.

Most a magyar közelet sebei mellett összetalálkoztak s őrít állanak a nemzet beteg-ágyánál, s a tiszta meggyőződés gyógyszerével, az igazi hazafiság melengető kötőszereivel igyekeznek e sebeket behegeszteni, — a politikai ésszerűség közsőrüköven finomra élezett késeikkel metszegetik az üszkösödéstől fenyegetett seb-széleket.

Ebből ismerünk mindkét férfi és pártvezér önzetlenségére és becsületes hazafiságára. Mindakettőjüknek mindkettőben kételkedni: több volna, mint Pilátus kéz-mosása.

Silány gondolkozásmódra vall, mikor a hazafias önmérsékletet a gyanúsítások mérgezett nyilával szurkálják meg. A kik ezt teszik, a nyilak hegyeit bizonyára a saját lelki világukban forgatták meg. Onnan kapták a mérget.

A gyászos meddőség — ami sajátos jelenségei közéletünknek, hogy a kiknek semmi veszteni valójuk nincs, azok akarják az ország anyagi és erkölcsi tőkét tizenkét kézzel és szájjal a levegőbe szórni: mindenkit, ki igazán és becsülettel szereti hazáját, ezzel a nemzetrelő hadjárattal egy táborba kell hogy seregeltessen.

Aztán, ha a közös ellenek Guerilla-csapatá leverve, ám akkor vegye fel mindenki a becsületes elvi harcot, a különböző fölfogások csatasoraiban.

Ebből a szempontból s ezzel a nem is hátsó, de nyílt őszinteséggel kifejezésre juttatott gondolattal fogtak kezét igazi hazafiak köteletségérzetéből Tisza és Kossuth az obstrukció mezei egerei és duvadjai ellen már ujévi beszédeikben.

Tisza szembeállította az álmadozó hazafiságot a tette vágyóval, — Kossuth pedig a nemzeti lelkesedés tetőfokát, a nemzeti vagyon eltékozlását a várt eredmények ezidő szerinti kivívhatatlanságával.

Mindketten az ország anyagi megerősödésének föltételeit szögezték oda a parlament elsőrangú feladatául, szemben az elvakultsággal és rombolással, mely áljelszavak örve alatt tobzódik.

Mindketten büszkén hivatkozhattak az elveiket támogató párt egységére, melyen a legnagyobb rázkódtatások sem vehettek diadalmat.

Mindaketten és együtt fogták meg annak a lélekharagnak a kötelet, mely legközelebb megcsendül az egész országban a pseudo-obstrukció kihült tetemei fölött!...

A nagybecskereki szabad liceum kulturmozgalma.

Nagybecskerek, január 8.

A nagybecskereki szabad liceumról bátran mondhatjuk hogy immár tényezője nemcsak Nagybecskerek, de az egész vármegye kulturéletének.

A liceum már tavaly kilépett szerény kereteiből s igyekezett fölelni a vármegye egész kulturéletét. Igaz, hogy a liceum felkes vezetőinek ebbeli munkálkodása még a kezdet kezdetén van, de már maga a mozgalom is, mely megindult, olyan eredmény, olyan alap, a melyen kellő kitartással és lelkesedéssel hatalmas és erős épületet emelhetünk.

A szabad liceum tavalyi kulturmozgalmából emelkedett ki a torontárvármegyei muzeum és könyvtár eszméje, a melyet a vármegye felkes főispánja dr. Dellimánics Lajos főispán vetett föl a köznevelődési egyesületben s a mely már valóra is vált, mert a főispán istápolása mellett a vármegye törvényhatósága a muzeum és könyvtár céljaira évenkénti megfelelő segílyt biztosított és helyiséget adott a vármegyházán. Most tehát ennek

kifejlesztésére van szükség s nem lehetetlen, hogy ebből alakul ki majd torontárvármegyei kultúrarsarnok monumentális eszméje, a mely már hosszabb idő óta forrong nálunk a lelkekben.

E cikkben most a megindult kulturális mozgalom folytatásáról adunk örvendetes hírt.

A szabad liceum vezető bizottsága ugyanis tegnap este értekezletet tartott, melyen a szabad liceum ideai működésének megállapítása keretében a megindult kulturmozgalom is új életre lendült.

Az értekezleten jelen voltak: Bányai Jakab, dr. Brájer Lajos, dr. Eibesütz Miksa, dr. Fialowski Béla, Fischer Mór, dr. Grandjean József, dr. Kardos Samu, Knyaskó Lajos, dr. Pacséri Károly, dr. Sándor Mihály, Somfai János, Szalay József, Szenes Adolf, Szöllösy K., ifj. Tullics György és dr. Várady Imre.

Az értekezletet dr. Grandjean József nyitotta meg s miután üdvözölte a megjelenteket, szép szavakkal esetelte, hogy a szabad liceum tavaly megszaktat fonalát a bizottság újból fölveszi, hogy kulturális életünket fejlesszük.

Knyaskó Lajos a liceum igazgatója kifejti, hogy a liceum ugyanolyan kerethen fogja működését folytatni, mint tavaly. Rámutat a délvidéken most általánosan megindult kulturmozgalomra, a Dnke megalakulására, a temesvári Arany János-társaságra s ebben a mozgalomban nem szabad Torontálnak sem tétlenül maradni. A liceum tagjai már tavaly elhatározták, hogy tömegesen belépnek a Torontárvármegyei magyar köznevelődési egyesületbe s ennek a kebelében működésükkel nagyobb tevékenységre buzdítják az egyesületet. Ezt az elhatározást az idén meg kell újítani s elhatározó lépést tenni.

Ami a szabad liceum működését illeti, ez a jövő vasárnap január 17-én kezdődik meg, amikor a szabad liceum előadásait ünnepélyes formában megnyitják a Munkásképző- és társas-egylet helyiségeiben.

Az előadást dr. Grandjean József fogja elnöki megnyitóval bevezetni, azután lesz műkedvelői előadás, zene, ének és tánc.

Utána minden vasárnap délután 6 órakor

A „TORONTÁL“ tárcája.

A furcsa hold és a különös csillag.

Mops befordult a keskeny faszorba; boldog volt, hogy észrevétlenül haladt el a gyermekek mellett.

Az egész héten át, reggeltől napestig a kertekben dolgozott. Nem kaptak elegendő munkabíró embert s őt is befogták. A kertekben virult minden; a parasztok feltek az időjárástól s mivel a legelső vihar az összes veteményeket elpusztíthatja, mindenki munkába állott, még a hülye gyermeket is befogták.

Mopsnak apja élt csupán, anyját rég eltemették s most ott fekszik a temetőfal mellett. A „meregőrcs“, mint a parasztok mondogatták, vette el az eszét a gyermeknek. Mops jó szívű, de makacs gyermek volt. Mesziről föltűnt csontos, sovány, vénasszonyos arca, amelyből erősen kivált keskeny orra. A járásában is volt valami vénasszonyias. Karját lelógva hímálta maga előtt, amikor járt.

Különösen soha rosszat nem cselekedett, csupán a macskákat hajszolta. Félt tőlük s ha észrevett egyet, követ hajított utána. A faluban sok volt a macska s emiatt azután sokszor meggyült a baja a parasztokkal. Egy ízben az egyik lakó erősen elagyabugyalta Mopsot, amiért az egyik macskának leverte a derekát. Később kezdtek vele emberségesebben bánni. A pap különösen kedvelte a szegény eszelőst, amiért Mops járatos volt a katekizmusban. A parasztok idővel ótalukba is vették Mopsot a városiakkal szemben, akik nyáron fölkeresték a falut.

Mops rendben tartotta atyja háztartását. Gyakran órák hosszat elüldögélt a küszöbön, még csak a fejét sem mozdította meg, máskor egész nap szorgoskodott, fényesre tisztította az edénye-

ket s ha minden ragyogott, boldognak érezte magát. A fényességet különben is szerette.

Kinyitotta ilyenkor az ablakot, hogy a napfény megakadjon a sok fényesre tisztított edényen, ő pedig beleült apja székébe s onnét nézte boldogan mosolyogva a nap játékát.

Jól esett hallgatni, ha a parasztasszonyok megdicsérték a példás rendét.

Befordult a mellékalléba. Széplős arcát barnára sütötte a nap, mert Mops nem tagította a munka mellől. Az egyik legény tegnap összeesett a nagy hőségben, de Mops föl se vette a rekkenő meleget.

Homlokáról folyt le az izzadás verejtéke; miközben dolgozott, de azért nem panaszkodott. Ajka kiszáradt, szemét bántotta a perzselő hőség, kezével a tolokodó legyek után kapkodott, hogy elűzze őket magaról s rendszeren késő este hagyta abba a munkát.

Ma, szombaton, korán elvégezte teendőit. Fölsurolta a padlót, elmosogatta az edényeket s azután valamennyit kifényesítette.

Kiment a friss levegőre, mielőtt lefeküdt. A falu apraja már rég aludt, a nagyobb gyerekek utána kiabáltak. „Bolond Mops“. Mikor kerülsz a bolondok házába? Pedig nem volt bolond, különben nem tarhatta volna rendben atyja háztartását s ha elment volna az esze, nem tudta volna olyan szépen kifényesíteni a konyhaedényeket.

Lassan bandukolt a poros uton. Bő cipője csoszogott a köveken. A keresztuton aggódva állott meg. A széles ut végén, amely a faluba vezetett, két ijeszítő dolgot vett észre.

Az egyik a hold volt, de még ilyennek nem látta a holdat!

Mint egy nagy kerek rézkorong, tünt föl előtte! Vakító vörös fényben világított. Alatta bíborvörös felhők usztak. Rémülve vette észre, hogy a hold rámeresztli szemét.

Le kellett ülnie, teste remegett a félelemtől.

Ott terpeszkedett a paplakás kéménye fölött. Azután hirtelen megnagyobbodott — akkora lett, mint egy kerék.

A másik csoda még jobban megrémítette. Egyetlen csillag sem volt az égen s egyszerre egy tehén formájú csillag jelent meg a hold közelében. A csillag ide-oda futott. „Szent Isten“ — nyögte rémülten Mops — „Elszabadult egy csillag“.

Teste összezugszorodott a félelemtől, testén öszszébb gombolta vékony ruháját s merev tekintettel bámult a csordára, a különös holdra s a különös csillagra.

Lépteket hallott a közelben. Összereszt, azután fölegyenesedett. Városi gyerekek közeledtek feléje. Amint észrevették Mops rémült arcát, hangos kacajba törtek ki.

Egyik falusi gyermek jött vele szemközt. Kris volt, megismerte fehér sapkájáról.

— Kris! — mondta dadogva — láttad már a holdat?

— A holdat, bolond Mops? Talán csak nem akarsz a holdba menni?

Tekintete a különös látványra esett, mely még mindig ott feküdt a falu fölött. Kris maga is megijedt, de azután megemberelte magát s amikor észrevette a holdszerű fény mellett uszó fehér csikót, tisztában volt a dologgal.

— Nézd csak a csillagot — mutatott arrafelé Mops — hogy inog ide-oda.

— Bizony az egy szörnyeteg, Mops! — Mondta Kris, hogy jobban megrémítse a szegény teremest. Pedig tudta, hogy a városi gyerekek sárkányt eresztettek föl, melynek papiruszályát kis lámpákkal világították ki. — Bizony Mops, ez a csillag le fog potyanni s ha épen rád talál esni, agyon nyom, hogy meg se nyekkensz többé.

— Ha le talál esni — meredt maga elé bambán Mops.

lesznek az előadások, lesz azonkívül, úgy mint tavaly, egy nagyobb szabású matinéja a liceumnak, melyen politikai vagy irodalmi életünknek valamelyik kitünősége fog részt venni.

A liceális előadásokra előadókul fölkérték eddig a következőket:

Dr. Grandjean Józsefet, aki az elnöki megnyitót mondja, Knyaskó Lajost, dr. Pacséri Károlyt, Szalay Józsefet, dr. Fialowski Bélát, dr. Brájjer Lajost, Szenes Adolfot, Bányai Jakabot, dr. Kardos Samut, dr. Várady Imrét és Somfai Jánost, akik vállalkoztak is az előadásokra.

Ezután élénk eszmecsere fejlődött ki a torontálmezei közművelődési egyesület föllendítése körül fölmerült tervek dolgában s az értekezlet abban állapodott meg, hogy ez ügyben megbizsa Knyaskó Lajos igazgatót konkrét indítványok megtételével s az indítványokat előértekezlet elé terjeszti, a mely a további lépések iránt határoz.

Többek fölszólalása után Grandjean elnök megköszönte a megjelentek érdeklődését s miután még megállapodtak abban, hogy a bizottság minden csütörtökön este összegyűl, az értekezletet berekesztette.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

A nagybecskereki szabad liceum az Arany János-társaság nagygyűlésén. A nagybecskereki szabad liceum szervező bizottsága tegnap este tartott ülésén elhatározta, hogy képviselteti magát a temesvári Arany János társaság január 10-ikén tartandó ünnepélyes megnyitónagygyűlésén. A bizottság a liceum képviselőire dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelőt, Knyaskó Lajos felsőkereskedelmi iskolai igazgatót és dr. Brájjer Lajos lapszerkesztőt kérte föl. Itt említjük meg, hogy a verseci Magyar Közművelődési Egyesület, mely a társaság alapító tagjai sorába lépett, szintén küldöttségileg képviselteti magát a temesvári ünnepen. A küldöttség tagjai: Paulovics István kir. ítélőtáblabíró, Kovácsics Ágoston kir. járásbíró és dr. Dajkovics István ügyvéd lesznek.

— Megeshetik, hogy éppen az orrodát éri — szolt a fiu s aztán faképnél is hagyta a leányt. Hirtelen eltűnt a hold s a különös csillag. Az esti szél meglóbálta a fák ágait s Mopson erőt vett a rettegés.

Majdnem futva sietett haza.

Utközben aztán találkozott két városi leánnyal.

— Jó estét Mops — hiáltott utána az egyik.

— Még nem alszol? szolt a másik.

Szó nélkül akart elsuhanni a két selyemruhás leány mellett, de azok utját állották.

— Hova sietsz, Mops?

— Sietnem kell, még baj érhet...

— Baj érhet?

— Rám eshet a csillag!

— Ujjé! — vinnyogott a két leány, a kik rögtön megértették az aggodalom okát.

— Siess, Mops, fuss, ahogy csak tudsz!

— Sietek is, nem jól van az ügy, hogy a csillagok csak úgy szabadon lógnak — sopánkodott Mops.

— Dróton függ valamennyi, Mops! Azután, ha hazaérsz, huzd magadra jól a takarót, akkor nem esik rád...

— Nincs takaróm! — mondta Mops s azután futott haza.

Az apja még nem volt otthon. Félve gyujtotta meg a lámpát, becsukta az ablakokat s azután az ágyba bujt.

Égve hagyta a lámpát. Nem lehet tudni, mi történik? Izzadt a takaró alatt s a látottak fölött gondolkodott.

Amikor eloltotta a lámpát, akkor is maga előtt vélte látni a nagy holdat s a különös csillagot. Most, most s mindjárt le is esik Rykenék házára, vagy a doktorek fölött. Mekkora csattanás fog hallatszani. Mintha az ég dörögne!

Es ha az ő házuk fedelét üti át!

Fölemelte sovány, csontos fejét s remegő hangon imádkozni kezdett:

— Édes jó Istenem, ne engedd, hogy ránk szakadjon a csillag, tartsd fönn az égen...

Kérlek... Istenem hallgass meg...

Hermann Heyermans.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Kimich Antal nagyikindai kir. törvényszéki telekkönyvvezetőt jelenlegi alkalmazása helyén a IX. fizetési osztály 4-ik fokozatába telekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **Makó új plébánosa.** Közöltük már, hogy a megyés püspök Kayser Lajos török-becsei plébános, pápai kamarást makói plébánosá nevezte ki. A csanádi egyházmegye legtöbbet jövedelmező plébániája került így betöltésre, melyhez még Kopáncs és Lele filiálisok tartoznak, a hol tudvalevőleg a megyés püspök birtokai vannak. Kayser Lajos már a jövő héten foglalja el diszes parochiáját, míg Törökbecsén a felkészítendőket ideiglenesen Mátyás Béla segédlelkész fogja végezni. Itt említjük meg, hogy a kis-sz-peteri plébániára Wilkomm Ádám temes-józsefvárosi segédlelkészt emlegetik.

Kayser Lajos életirajzi adataiból kiemeljük még, hogy a makói új plébános 1862-ben Buziáson született; pappá szentelték 1885-ben; előbb a püspöki aulában működött, majd hitoktató volt Temesvárott. Segédlelkészkedett Nagyszentmiklóson és Makón; 1890-ben plébános lett Kis-zomborban és három évre rá Törökbecsén, ahol mai napig a hívők szeretete közepette pásztorokodott.

— **Ováció.** Szép ovációt rendezett Csenén a két hónap előtt alakult magyar férfi dalárda csütörtökön elnökének Uzbasich Gáspár főszolgabírónak nevenapja alkalmából. A dalárda este a község intelligenciájának részvételével lampionos színenadót adott a főbíróknak, akit Waldeck Kristóf egyszerű, de szép szavakkal üdvözölt. A színenad után a főbíró vendégszerető házában lakoma volt, a hol szintén számos felköszöntőben ünnepelték a népszerű főbíró.

— **Eljegyzés.** Mint Nagyikindáról jelentik, dr. Bartha Ferenc országgyűlési képviselő eljegyezte Jung Nina urnot, Jung Ferenc ottani bankigazgató leányát. Az esküvő folyó hó 17-én lesz, mely alkalommal számos előkelőség — a vőlegény barátai — randul le Budapestről. Érdekes vendége lesz akkor Nagyikindának, a mennyiben az esküvőn jelen lesz Kossuth Ferenc, mint a vőlegény násznapja. Násznapgyűlése Kossuth Ferencnek lesz zolnai Zolnay Viktor lovag. Az esküvő előtti napon érkeznek Lengyel, Nessay és számos más barátja a vőlegénynek Kossuth Ferenc kísérete gyanánt.

— **Tisztújítás Szenthuberten.** Szenthuberten kedden Főris József főszolgabíró vezetése alatt albirót és esküdtet választottak. A választás egyhangulag folyt le. Albiró lett: Perreng István, esküdt pedig: Massong Antal.

— **Az izr. nőegylet bálja.** A bálók történetében szokatlan dolog, de mégis csak megeshik, hogy próbát tartanak. Például olyankor, ha a bál nemcsak a táncoló közönség részére rendeződik, hanem azoknak is s érez mulatságot, akik különböző okoknál fogva nem táncolnak. Ilyen az izr. nőegylet holnapi bálja. A rendező-bizottság gyakorlati szemü elnöke, Somsey Gyula, igen helyesen cselekedett, mikor a többi városokban kipróbált „Eleven Ujság”-ot mihozzánk átplantálta, mert a szelemes, ötletes dolgokat mindenütt szeretik, még Becskereken is. A programból egyelőre kötelességünkhöz híven, csak annyit árulunk el, hogy igen ügyesen van összeállítva s hogy az egyes rovatok majdnem kizárólag helyi vonatkozásúak, ami mindenesetre nagyban hozzájárul ahhoz, hogy felkeltse a hallgatóság érdeklődését. A tegnapi próbán az összes szereplők vetek részt s mi a hallgatósákkal egyetértve konstatálhatjuk, hogy már az első próba teljes garanciát nyújtott arra nézve, hogy holnap sikerült estében lesz része a közönségnek.

— **Vadászat.** A nagybecskereki vadász- és vadvéd-egylet folyó évi január hó 10-én (vasárnap) a rétbén a tilos területen vadászatot rendez. Találkozás reggel 1/9 órakor a Gligorovits-féle tanyán. Kétes időjárás esetén a vadászat reggelén a rendőrségnél tudható meg, hogy a vadászat megtartatik-e?

— **Színi előadás parasztoikkai.** Érdekes színi előadás lesz hétfőn Kis-Zomborban. Az ottani állami elemi népiskola tantszélete ugyanis Z. Rónay Cecília urné védnöksége alatt álló „Kis-Zombori Emilia ovoida” alap javára január hó 11-én jótékonycélú műkedvelői színi előadást rendez, melyen előadják Gardonyi Géza „A bor” című falusi történetét. A darab személyeit a falubeli paraszt legények és leányok játsszák a következő szereposztással: Baracs Imre — Jó Sanyi, Baracs Matyi, az Imre öcsese — Faragó Sanyi, Janesi, az Imre kis fia — Viola Pista, Baracsné Szunyog Juli, az Imre felesége — Kovács Marcsa, Özv, Szunyogné, a Juli anyja — Székely Teresi. Szunyog Rozi, Juli unokahuga — Rusztek Etus.

Mihály, a Juli nagybátyja — Ökrös Laci, Eszter özvegy asszony — Kiss Maca, Göre Gábor bíró — Majoros Perkó, Göre Gáborné — Andrásovics Rózi, Durbints Pál esküdt — Zubán Miska, Kátsa — Zubán Rudi, Czeglédi Pál, Kovács és állatorvos — Simon Zsiga, Zsuzsi, Eszternek a cselédje — Csejtei Maris, Egy fiu — Podor Bandi, Kocsis — Harkai Jóska, Kisbíró — Száz Jóska, I. asszony — Simon Zsigáné, II. asszony — Székely Teresi. Az előadás este 8 órakor kezdődik s belépő díj az első helyre 2 kor., II. helyre 1 kor. 20 fill. Allóhely 60 fill. Az érdekes előadás iránt általános az érdeklődés.

— **Meghalt a leánya után.** Tragikus esetről ad hírt szerb-eleméri levelezőnk. A község érdemes postamestere Rooz János ugyanis agyonalította magát leánya halála fölötti buskomorságában. Sötét elhatározásáról senkinek tudomása sem volt, sőt a vele egy szobában alvó neje sem sejtett semmit még akkor sem, midőn kora reggel felkelt, hogy házi teendőik iránt a cselédség közt intézkedjen. Roozné gyanútlanul tért vissza a szobába s a mint az ajtót már belülről betette, halk tompa puffanást hallott férje ágya felől, de miután ezt nyugodtan hanyatt fekvé látta abban a hiszemben volt, hogy férje alszik. A zörejt pedig úgy értelmezte, hogy talán a szobában levő macska döntött fel valamit.

Később, mikor férjének sokáig tartó alvása feltűnt neki, odalépett férje ágyához, hogy felköltse. Amint hozzá ért, férje testét nagy rémületére hidegnek érezte. Rögtön felemelte a paplant, ekkor vette észre, hogy férje kezében a paplan alatt revolvert szorongat és szíve táján pedig a melléből patakzik a vér. A hajmeresztő látványra Roozné nagy sikoltással eszméletlenül rogyott össze férje ágya mellett, a sikoltásra berohant házbeliek s a szomszédságból áthívott községi jegyző élesztgettek életre a szegény asszonyt, kinek sorsa mély részvétet keltett az egész községben. Rooz öngyilkosságának oka sok találgatásnak adott alkalmat, de legvalószínűbbnek leánya halála fölött támadt buskomorságának tulajdonítják végzetes tettét. A család bizalmasai már régen vettek észre változást Roozon. Nevezetesen Rooznak egyetlen leánya néhány év előtt rövid szenvedés után 10 éves korában difteritiszben a legőfelalozóbb ápolási és orvosi kezelés dacára elhalt s azóta Roozon buskomorságot vett erőt s ha az utca leánykájának kortársaival találkozott véletlenül, úgy szoba állt velük és elmélázva tekintett utánuk. Azonkívül folyton a temetőbe járt ki, egyetlen gyermeke sírját gondosan ápolta, főleg leánykája halála évfordulóján szállta meg különösen a fájdalom, amikor nem is lehetett vele beszélni. Éppen végzetes tettének napján volt leánykája halálának évfordulója s így valószínű, hogy a felújult fájdalom érzésének hatása alatt követte el az öngyilkosságot. Rooz különben a községben közléstelenben állott s boldog családi életet élt, hivatalát is mindig a legnagyobb pontos lelkiismeretességgel látta el. A hivatal rovancsolása végett Lipsz Illés nagybecskereki postafőnök, postafelügyelő a községbe érkezett s mindent a legnagyobb rendben levőnek talált.

— **Választás a kikindai zsidó hitközségben.** A nagyikindai izr. hitközség a napokban tartotta tisztújító közgyűlését, melyen elnöknek ismét Dózsa Himér kir. aljárásbíró, alelnöknek Steinitz Frigyes, pénztárnoknak Schwarzcz Simon, ellenőrnek Messinger Zsigmond, templomgondnoknak Wéber Dávid és Wittenberg Mórt választották meg.

— **Élet és halál.** A nagybecskereki állami anyakönyvi hivatalban a lefolyt 1903. évben 1009 születést és 861 halálesetet jelentettek be, míg 1902-ben a születések száma 960, a halálozásoké pedig 793 volt, tehát a születések 49-el, a halálozások pedig 68-al emelkedtek. Az egész esztendőben 303 pár lépett házasságra, míg 1902-ben a házasságok száma csak 287 volt. Eszerint a házasság is több volt 16-al 1903-ban, mint az előbb való évben.

— **Leleplezett pénzhamisítók.** Titelről jelentik: Az opazuai csendőrség lopás gyanúja miatt letartóztatta Todorov Sándor ottani lakost. Lakásán házkutatást tartottak, de mivel a keresett lopott holmit nem találták meg, a csendőrök átkutatták a Todorov Sándorral egy fedél alatt lakó Zorát Katalin lakását is. Motozás közben itt egy láda fenéken nagymennyiségű cinkrudat, formákat s több hamisított öt koronás találtak. Zorát Katalin tagadja, hogy a hamis pénz az ő lakásán készült volna. Azt állítja, hogy valaki becsempeszté a ládjába, hogy bajba hozza. A hamisítványok kitünően sikerültek.

Elfogott kasszafurók. Veszedelemes betörőbandát fogtak el most Temesvároft. Az ottani rendőrségnek ugyanis tudomására jutott, hogy a városban egy Pál János nevű veszedelemes betörő tartózkodik, aki mintegy 16 évet töltött az ország különböző fegyintézteiben. A rendőrség éber figyelemmel kísérte Pál életmódját, a körül Rédei Gyula rendőrbiztosnak sikerült kipuhatolni, hogy két társával hatodikára menő éjjelre betörést tervez Kubicek Károly fakereskedőnek az erzsébetvárosi Dózsa-téren levő irodájába. A betörők tegnapelőtt éjjel egynként meg is jelentek a fatelepen, a hol betörték az iroda ajtaját s éppen a pénzeszekrény furásához fogtak, midőn a fatelepen eirejzött rendőrök rárontottak a betörőkre s hosszas dulakodás után sikerült őket ártalmatlanokká tenni, dacára annak, hogy Pál és két társa lövésekkel igyekeztek a rendőröket megfélemlíteni. A három embert a rendőrök vasravezve a főkapitányságra kísérték, a hol Bandi Rezső főkapitány kihallgatta őket. A betörők a főkapitány előtt beismerő vallomást tettek, sőt mi több, Pál még azt is bevallotta, hogy az új-aradi adóhivatal és a borossebesi adópénztár vasszekrényeit is ő törte fel s hogy Facseten és Buziáson is próbált szerencsét. A rendőrség hazmotosztást tartott Pál lakasan, ahol 18 betörésre alkalmas szerszámot találtak. Ugyanott letartóztatták Tóth Máriát, aki vadházasságban élt Pállal. A betörőket a kihallgatás után átadták a temesvári kir. ügyésznek.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése január 8-án.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 8.

A képviselőház ma délelőtt ülést tartott, a melyen folytatta az ujoncjavaslat részletes vitáját.

A mai vitában a cimhez Lovász Márton, Molnár Jenő és Csávolszky Lajos szólalt fel s ezzel a vita bezárult.

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter hatásosan reflektál a felszólalásokra s kéri a képviselőházat, hogy fogadja el a címet és az obstruálókat, hogy hagyják abba az utálatos küzdelmet. (Zaj a szélsőbal egy részén, élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ezután következtek a záróbeszédok.

A haldokló püspök.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szatmárról táviratozzák, Meszlényi Gyula szatmári püspök utolsó óráit éli s a katasztrófa minden percében várható. A püspök ma délelőtt felvette a halotti szentségeket. A 72 éves főpap ösz óta cukorbetegségben szenved, a mely halállossá súlyosbodott.

Az olmtüzi érsek lemondása.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Rómából jelentik, a Curia rábeszélte Kohn olmtüzi érseket, hogy mondjon le és az érsek követni is fogja a Curia tanácsát.

Zavargó katonák.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bajáról táviratozzák, a múlt éjjel az ottani honvédbuszárezred nyolc közlegénye és két altisztje ittas fővel végigvonult az utcán s nagy lármával egész sor ablakot bevettek. Az őrző csakhamar utánuk ment és elfogta őket. A vizsgálat folyamatban van.

Az orosz—japán háboru előtt.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Tókióból táviratozzák, Roosen báró orosz követ még mindig nem adta át kormánya jegyzékét.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Genuából táviratozzák: Nagy szenzációt kelt, hogy a tegnap innen elindult két japáni cirkáló hajót angol tisztek vezényelnek s a hajók angol lobogó alatt mennek a japáni vizekre. A japáni cirkálóhajókat az orosz hajók nem merik közelről kísérni.

Budapest, január 8. (A „Torontál” ered. távirata.) Londonból táviratozzák: Mint

a Standardnak jelentik, a japáni követség kijelentette, hogy Japán nem vár tovább az orosz kormány jegyzékére, hanem a háborut megkezdi.

A washingtoni kormány jelentése szerint Japán és Oroszország között a háboru már meg is kezdődött.

A secessió ellen.

Budapest, január 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Berlinből táviratozzák, Königsberg porosz kultuszminiszter felszólította Tetmar festőművészt, a művészakadémia igazgatóját, hogy vagy hagyja el secessziós festményeit, vagy köszönjön le.

Határidő-üzlet.

Budapest, január 8. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1904.)	7.95	—
Tengeri (májusra 1904.)	5.25	—
Zab (áprilisra)	5.55	—
Rozs (áprilisra)	6.69	—

Közgazdaság.

Közgyűlések.

- Január 10. A „Nagybecskereki Maskil-el-dol betegsegélyző egyesület” közgyűlése.
- Január 14. A „Torontálvármegyei központi hitelszövetkezet, mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja” közgyűlése.
- Január 15. A „Törökbecsei néptakarékpenztár részvénytársaság” közgyűlése.
- Január 17. A „Nagykomlósi Népbank mint részvénytársaság” közgyűlése.
- Január 21. A „Második n.-emléri takaré- és előlegszövetkezet” közgyűlése.
- Január 23. A „Törökbecsei takarékpénztár” közgyűlése.
- Január 24. A „Törökbecse-aracsi segély- és hitelszövetkezet” közgyűlése.
- Január 31. Az „Antalfalvai járási takarékpénztár részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 2. A „Zichfalvi takaré- és hitelügyelet mint részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 16. A „Módosi takarékpénztár” közgyűlése.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyezték a Nagybecskereken, 1904. évi január hó 8-án megtartott heti vásár alkalmával:

Buza	50 kilogramm	7.20 korona
kétszeres		6.80
rozsa		5.50
árpa		4.80
zab		5.00
kukorica		5.60
(uj)		4.20
repce		10.00
széna I.		3.00
II.		2.50
szalma I.		1.50
II.		1.00
burgonya 50		1.50
marhahus I. 1 kilogr.		1.04
II.		0.96
borjú hus		1.20
disznó hus		1.12
juh hus		0.90
zsir		1.80

Honig-Met

„Es stärkt den Magen, befördert die Verdauung, reinigt das Blut, ist heilsam für die Brust, überhaupt für die Gesundheit, wenn man täglich davon trinkt“ behauptet Dr. Dzierzon.

1 Liter sammt Flasche = 40 Heller ohne Flasche = 38

Glorigjevity Joca,

Spezerei- und Mehlhandlung, Fruchtplatz, Nagybecskerek.

(34-53)

Irodai gyakorlatok,

kinek szép írása van, helybeli vállalatnál kezdőfzetés mellett azonnal felvételt nyer.

Ajánlatok a „Torontál” kiadó-hivatalához intézendők.

(38-x.2)

A nagybecskereki szolgabírói hivatalról.

9898. szám. 1903.

35-33

Pályázat.

A szerb-aradáci jegyzői állás lemondás által megüresedvén, ezen állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ez állásra pályázni óhajtanak, hogy vonatkozó kérvényeiket hozzám folyó évi február hó 1-éig annnyival is inkább adják be, mert az elkéssetten érkezettek figyelembe részesíteni nem fogom. Rendes fizetés . . . . . 1200 korona. Napidij átalány . . . . . 80 „ Ujoncozási költség . . . . . 30 „ Járáson kívüli utazásra napidij 6 „

A községhez tartozó kertnek szabad élvezete, szabad fűtés (szükséges fűtőszalma) és szabad lakás, házi szükségletre ingyen előfogat, valamint magánmunkálathoz szabályrendeletileg megállapított díjak, végre anyakönyvvezetőnek leendő kinevezése esetén évi 120 korona tiszteletdíj.

Nagybecskerek, 1904. évi január hó 4-én.

Daniel Ferenc, főszolgabíró.

A nagyikindai járás főszolgabírájától.

9927/I. 1903.

32-3.2

Pályázat.

A nagyikindai szolgabírói járáshoz tartozó Nákófalva községében a községi orvosi állás lemondás folytán megüresedvén, annak választás utján betöltése végett pályázatot nyitok.

A községi orvos javadalmazása: évi fizetés: 1200 korona, nappali látogatási díj: 80 fillér, éjjeli látogatási díj: 1 kor. 20 fillér és halottkemi látogatási díj 80 fillér.

A megválasztandó orvos a huszemlési teendővel is meg lesz bízva, mely teendője után őt a törvényhatóságilag megállapított díjak illetik.

A megválasztandó orvos köteles a torontálvármegyei orvosi nyugdíjgyulethez mint rendes tag belépni.

Kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi február hó 15-éig alólírottnál benyújthatók.

Nagyikinda, 1904. évi január hó 1-én.

Tellecsky, főszolgabíró.

Meghívás.

Az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekebe tartozó Torontálvármegyei központi hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, 1904. évi január hó 14-én d. e. 10 órakor a megyeház nagytermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghívhatnak azzal, hogy a mennyiben ezen közgyűlés határozatképes nem volna, a második közgyűlés e hó 24-én tartatik meg, mely közgyűlés, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes leendő.

Napirend:

1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 1 tagjának választása.
6. Felügyelő-bizottság 3 tagjának választása.
7. Netaláni indítványok.

1903. évi december hó 31-én a tagok száma 1421. üzletrészek száma pedig 5410 volt; az év folyamán belépett 105 tag 143 üzletrészszel, kilépett 29 tag 52 üzletrészszel.

Kelt Nagybecskereken, 1904. évi jan. hó 6-án.

(41-1.1)

Az igazgatóság.

Meghívás.

Az „Antalfalvai járási takarékpénztár részvénytársaság”
által 1904. évi január hó 31-én délelőtt 10 órakor saját hivatalos helyiségében tartandó

XI. rendes közgyűlésre

a részvényesek — az alapszabályok 14. §-ára való figyelmeztetéssel — ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnök, jegyző és hitelesítők választása.
2. Zárszámadosok előterjesztése, igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének tárgyalása és a tiszta nyereség felosztása.
3. Vezérigazgató, igazgatóság és felügyelő-bizottság javadalmazásának megállapítása.
4. Felügyelő-bizottság választása.
5. Esetleges indítványok.

Kelt Antalfalván, 1904. évi január hó 4-én.

Az igazgatóság nevében:
Dr. Fischer Miksa s. k.
vezérigazgató.

Alapszabályok 14. §-a: A közgyűlésen minden részvény — ha 48 órával előbb az intézet pénztárába szelvényeivel együtt letétetett — egy szavazatra jogosít, de husznál több szavazatot saját jogánál fogva senki sem gyakorolhat.

Az „Antalfalvai járási takarékpénztár részvénytársaság” ZÁR SZÁM AD Á S A

az 1903-ik XI-ik üzletéről.

Mérleg-számla.

Főkönyvi lapszám	Vagyon	kor.		fill.		Főkönyvi lapszám	Teher	kor.		fill.		
173	Készpénz a pénztárban	2615	03			34	Részvénytőke	80000	—			
170	Értékpapírok (ebből jelzálogilag biztosítva 231.031 korona)	5475	—			160	Tartaléktőke	61271	12			
164	Váltó-számlán (kézizálog mellett 31.344 korona)	507851	75			162	Takarékbetét és tőkésített ka- matja	248915	10			
156	Jelzálog-kölcsönök	107401	46			134	Visszleszámított váltók	136671	—			
129	Osztrák-magyar banknál giro- számlán	498	29			157	Magyar Takarékpénztárak Köz- ponti Jelzálog bankjára enged- ményezett jelzálog-kölcsön	70711	31			
138, 144, 151, 154, 161, 166	Bankintézeteknél folyó számlán	119	16			124	1899. évi osztalék	40	—			
152	Ingatlan	10	—	623970	69	132	1900. évi osztalék	8	—			
						147	1901. évi osztalék	8	—			
						165	1902. évi osztalék	8	—			
						158, 168	Folyó számlán bankintézeteknél	2447	79			
						122	Átmeneti kamatok és tételek	9726	10	609806	42	
							Tiszta nyereség			14164	27	
				623970	69						623970	69

Üzlet-eredmény.

Főkönyvi lapszám	Költségek	kor.		fill.		Főkönyvi lapszám	Jövedelmek	kor.		fill.		
167	Takarékbetétek kamatja	10301	10			148	Nyereség áthozat	51	53			
104	Takarékbetéti kamatadó	455	98			141, 149, 172	Váltóleszámítási kamatok és díjak	43437	27			
171	Visszleszámított váltók kamatja	7217	71			155	Jelzálog-kölcsönök kamatja	2309	05			
133	Lakbér	400	—			102	Ingatlan jövedelem	146	32	45944	17	
153	Adók és illetékek	2595	44				Igazgatósági javaslat a tiszta ha- szon felosztására:					
169	Postaköltség, irodai felszerelés, tisztogatás, fűtés, világítás, távbeszélő használati díj stb.	1862	36				1. Igazgatóság és felügyelő-bizottság 10% nyereség jutaléka	1416	40			
156	Tiszti fizetések	4730	—				2. Tartaléktőkére	6228	88			
150	Szolgabér	360	—				3. Osztalékkal a 11. sz. szelvényre részvényenkint 8 kor.	6400	—			
142	Adományok	82	10				4. Marad új számlára	118	99			
174	Behajthatlan követelések leírása	3775	21	31779	90		Összesen	14164	27			
	Tiszta nyereség									45944	17	
											45944	17

Kelt Antalfalván, 1903. évi december hó 31-én.

A könyvelésért: **Wagner József** s. k., könyvelő.

Az igazgatóság:

Tyahun János s. k. **Haas Móricz** s. k. **Fischer Miksa** s. k., **Naszluhász Lajos** s. k., **Karlovszky György** s. k.
vezérigazgató. igazgató.

Ezen zárszámadosokat a fő- és segédkönyvekkel tételesen összehasonlítottuk, behatóan megvizsgáltuk, az intézet vagyonáról leltárt vettünk fel és mindent teljesen helyesnek és úgy az alapszabályok, valamint a kereskedelmi törvény határozásainak megfelelőnek találtuk.
Kelt Antalfalván, 1903. évi december hó 31-én.

Dr. Zitkovszky István s. k.

A felügyelő-bizottság:

Palancsaky Gyula s. k., elnök.

Dr. Nagy Jenő s. k.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.